

Justitiedepartementet
Straffrättsenheten
ju.remissvar@regeringskansliet.se

6 november 2025

Fackförbundet ST:s yttrande över *Straffrättsliga åtgärder mot korruption och tjänstefel* (SOU 2025:87)

Dnr: Ju2025/01606

Inledning

Fackförbundet ST har tagit del av betänkandet *Straffrättsliga åtgärder mot korruption och tjänstefel*. Fackförbundet ST har medlemmar i hela den statliga förvaltningen. Gemensamt för dem är att de arbetar för att värna och stärka landets demokrati. Fackförbundet ST sätter stort värde vid Sveriges starka demokratiska tradition och det sedan länge höga förtroendet för statliga verksamheter bland medborgarna.

Betänkandet behandlar det straffrättsliga ansvaret inom korruptions- och tjänstefelsbestämmelserna. Möjligheten att kunna utkräva ansvar handlar om att värna den offentliga förvaltningens trovärdighet och tilliten till staten. Statlig verksamhet måste bedrivas ansvarsfullt och med hög rättssäkerhet. Medborgarna ska kunna lita på att förvaltningen agerar sakligt och opartiskt utifrån sitt uppdrag. Statligt anställda har ett särskilt ansvar för att dessa principer upprätthålls.

Samtidigt räcker inte det straffrättsliga ansvaret ensamt för att motverka korruption och tjänstefel. För att den statliga verksamheten ska fungera effektivt och rättssäkert krävs att de anställda ges goda förutsättningar att utföra sina uppdrag. Det handlar om att ta itu med strukturella problem inom staten, bidra till en god arbetsmiljö och säkerställa kompetensförsörjningen. Att det statliga uppdraget ställer höga krav på de anställda innebär att det måste finnas en väl avvägd balans mellan rättigheter, skyldigheter och förutsättningar. Förslagen i betänkandet bidrar inte till den nödvändiga balansen mellan rättigheter, skyldigheter och förutsättningar. Medborgarnas tillit till det offentliga grundas i huvudsak på en verksamhet som präglas av kvalitet, rättssäkerhet och öppenhet och inte på sådana repressiva åtgärder mot enskilda tjänstemän som föreslås i betänkandet.

Med detta som utgångspunkt lämnar Fackförbundet ST följande synpunkter på betänkandet. Tonvikten ligger på de delar som rör den straffrättsliga lagstiftningen om tjänstefel.

Övergripande synpunkter

Fackförbundet ST välkomnar att utredningen haft i uppdrag att stärka arbetet mot korruption. Sverige tillhör fortsatt de minst korrupta länderna men utvecklingen under senare år visar att detta inte kan tas för givet. Vi ser därför positivt på att flera av de föreslagna åtgärderna syftar till att förtydliga och modernisera regelverket. En tydlig och lättillgänglig lagstiftning skapar bättre förutsättningar för både allmänheten och offentligt anställda att förstå vilka krav som gäller och var gränserna för otillåtet agerande går.

Fackförbundet ST är däremot betydligt mer kritiskt till de delar av betänkandet som rör bestämmelserna om tjänstefel. Vi vill särskilt uppmärksamma att utredningen, till skillnad från den del som rör korruption, inte har haft ett förutsättningslöst uppdrag. I direktiven anges uttryckligen att utredningen ska ta ställning till om det straffrättsliga ansvaret för tjänstefel bör utvidgas och, oavsett ställningstagande i sak, föreslå förändringar som innebär att tjänstefelsansvaret utvidgas. Detta är enligt vår mening anmärkningsvärt mot bakgrund av att tjänstefelsbestämmelsen så sent som 2022 utreddes i SOU 2022:2. Slutsatsen i den utredningen var att det befintliga systemet för ansvarsutkrävande är ändamålsenligt. Att regeringsföreträdare dessutom vid upprepade tillfällen gett uttryck för den felaktiga uppfattningen att det saknas ett tjänstemannaansvar riskerar att skapa en missvisande bild som kan skada tilliten till myndigheterna.

Fackförbundet ST är vidare starkt kritiskt till de förslag som innebär en utvidgning av det straffrättsliga ansvaret. Detta gäller särskilt införandet av en ny straffbestämmelse om missbruk av det offentliga uppdraget. Förslaget är enligt vår mening alltför brett och otydligt utformat och avviker från nuvarande ordning där straffansvaret är begränsat till myndighetsutövandet. Vi är även kritiska till flera av de förslag som leder till att nuvarande lagstiftning riskerar att utvidgas och att straffskalorna skärps. Betänkandet presenterar inte något övertygande underlag som visar att nuvarande reglering är otillräcklig eller att hårdare straff skulle leda till en mer rättssäker eller effektiv förvaltning. I stället riskerar förslagen att leda till en mer långtgående och repressiv syn på statsanställda.

Vi vill understryka att det redan i dag finns ett omfattande regelverk som reglerar ansvar för felaktigheter i offentlig verksamhet. De straffrättsliga bestämmelserna om bland annat tjänstefel och mutbrott kompletteras av offentlighetsrättsliga regler och arbetsrättsliga regler. Det finns till exempel personalansvarsnämnder och regler om disciplinansvar inom offentlig verksamhet som inte finns i privat verksamhet. Dessa processer sker många gånger nära verksamheten där förutsättningarna för arbetet är bäst kända och där åtgärder kan vidtas snabbt och träffsäkert.

Vi ser även en risk för att de föreslagna förändringarna får omfattande negativa konsekvenser för förvaltningen i stort. En utvidgning av det individuella straffansvaret kan leda till ökad rädsla och försiktighet bland statligt anställda vid beslutsfattande. Den enskilde tjänstemannen riskerar att få bära ett oproportionerligt ansvar för beslut som i praktiken påverkas av organisatoriska förutsättningar såsom resurser, bemanning, tid, utbildning och ledarskapets prioriteringar. Det är rimligt att ansvar utkrävs på den nivå i organisationen där besluten faktiskt fattas och där inflytande över arbetets förutsättningar finns. Nedan kommer våra synpunkter på utvalda delar av betänkandet.

Kap. 6 Den straffrättsliga lagstiftningen om tjänstefel

En utvidgad kriminalisering av missbruk av offentlig ställning (6.7.3)

Begreppet myndighetsutövning i 20 kap. 1 § brottsbalken bör inte bytas ut

Utredningens bedömning: Det finns inte tillräckliga skäl att ändra avgränsningen till ”vid myndighetsutövning” i den nuvarande bestämmelsen om tjänstefel.

Fackförbundet ST delar utredningens bedömning. Som utredningen själv konstaterar finns det goda skäl att även fortsättningsvis koppla straffansvaret för offentliga tjänstemän till det som utmärker offentlig verksamhet, det vill säga myndighetsutövning. Det är just myndighetsutövningen som skiljer offentligt anställda från privat anställda och som därför kan motivera ett särskilt straffansvar för offentligt anställda. Vi delar utredningens bedömning att tillämpningsområdet skulle bli allt för vidsträckt om kopplingen till myndighetsutövning togs bort. Att ta bort begreppet myndighetsutövning skulle innebära en omfattande kriminalisering som inte kan motiveras. Myndighetsutövning är därtill ett vedertaget begrepp som återfinns i flertalet författningar och där det finns en utarbetad praxis.

En ny straffbestämmelse

Utredningens förslag: Det ska införas en ny straffbestämmelse som tar sikte på vissa former av missbruk av det offentliga uppdraget och som inte är begränsad till åtgärder vid myndighetsutövning.

Fackförbundet ST avstyrker utredningens förslag. Utredningen har lyft fram två problemområden som inte omfattas av dagens tjänstefelsbestämmelse; förvaltning av allmänna medel (inklusive offentlig upphandling) och så kallat kommunalt lag- och domstolstrots. Utredningens förslag tar dock inte bara sikte på dessa två områden. Istället föreslås en reglering som är mycket bredare och har en mycket vid räckvidd. Utredningen frångår här olyckligtvis sin egen bedömning i avsnittet ovan om att straffansvaret för offentliga tjänstemän ska begränsas till sådant som sker vid myndighetsutövningen. Nu föreslår nämligen utredningen just det – ett straffansvar för sådant som inte har någon koppling till det allmännas utövande av makt.

Ett angivet skäl till varför utredningen inte föreslår en reglering som enbart skulle ta sikte på de identifierade problemområdena är att det kan vara svårt att fastställa vad missbruk av allmänna medel innebär och att en reglering som enbart skulle ta sikte på missbruk av allmänna medel riskerar att skapa osäkerhet kring vilka krav som gäller för de som har att utföra den typen av uppgifter. Resultatet av detta resonemang och utredningens mycket bredare anslag blir att denna osäkerhet nu istället kommer att finnas i hela den offentliga förvaltningen och inte enbart hos de som har att utföra arbetsuppgifter med koppling till de identifierade problemområdena. På grund av det breda anslaget och att utredningen tar bort kopplingen till myndighetsutövning kan Fackförbundet ST inte ställa sig bakom förslaget.

Utredningens förslag: En ny straffbestämmelse ska införas som träffar den som vid utövandet av offentlig tjänst eller offentligt uppdrag vidtar eller underlåter att vidta en åtgärd i strid med lag eller annan författning, för att uppnå en otillbörlig förmån för sig själv eller annan eller för att otillbörligt missgynna annan.

Fackförbundet ST avstyrker utredningens förslag. I statlig och offentlig verksamhet är det ofta många personer involverade i hanteringen av olika frågor och ärenden. Ärendena är komplicerade och resurserna begränsade, med processer i flera led och svåra beslut i komplexa sammanhang. Det gör processerna svåröverskådliga och det kan också vara svårt att i efterhand peka ut en ensam ansvarig person. En reglering som bygger på individuellt straffrättsligt ansvar är därför inte ändamålsenlig och blir därtill svår att reglera utifrån legalitets- och rättssäkerhetsprinciperna.

Den föreslagna bestämmelsen innehåller en rad rekvisit som tillsammans utgör en komplicerad straffbestämmelse med en bred räckvidd. Fackförbundet ST:s medlemmar och förtroendevalda har uttryckt att bestämmelsen såsom den nu är utformad är komplicerad och svår att förstå. Det finns anledning att tro att bestämmelsen kommer att bli processdrivande.

Enligt förslaget ska det straffbelagda handlandet bestå i att, i strid med lag eller annan författning, vidta en åtgärd eller underlåta att vidta en åtgärd. Utredningen anger att detta rekvisit ska vara täckt av uppsåt och att den som inte haft i vart fall likgiltighetsuppsåt till att handla lagstridigt inte heller ska drabbas av straffansvar. Inom statlig och övrig offentlig verksamhet finns det dock ett mycket stort antal lagar och författningar för de anställda att förhålla sig till. Vi ser därför en risk att rekvisitet kan bidra till att även situationer som inte är av straffvärd karaktär ändå omfattas – exempelvis när komplexa regelverk och pressade arbetsförhållanden gör att en åtgärd i efterhand kan uppfattas som oförenlig med någon bestämmelse.

Personkretsen för de som omfattas är mycket vid. Enligt förslaget ska bestämmelsen träffa den som utövar offentlig tjänst eller offentligt uppdrag. Den träffar således många fler än de som utövar myndighetsutövning och de träffar fler än de som arbetar med sådant som kan falla in under de två identifierade problemområdena. Som utredningen själv beskriver är uttrycket ”offentlig tjänst eller offentligt uppdrag” relativt vagt och förekommer inte tidigare i svensk strafflagstiftning. Utredningen nämner även att det ur legalitetssynpunkt kan invändas att det ur lagtexten inte går att utläsa exakt vilka som omfattas. Förslaget kan alltså sägas visa just på de svårigheter det innebär att på ett rättssäkert sätt avgränsa bestämmelsen till en relevant personkrets.

Straffansvaret är begränsat till fall där syftet med handlingen eller underlåtenheten är att uppnå en otillbörlig förmån för sig själv eller för någon annan eller där syftet är att otillbörligt missgynna någon. För straffansvar ska enligt utredningen i denna del krävas ett avsiktsuppsåt, det vill säga att gärningen syftar till att gärningsmannen eller någon annan på något sätt ska få nytta av den lagstridiga åtgärden eller att någon ska missgynnas av åtgärden. Det är välkommet att utredningen genom otillbörlighetsrekvisitet och kravet på avsiktsuppsåt försöker avgränsa bestämmelsen till endast straffvärda fall. Trots detta finns det från Fackförbundet ST:s sida en oro för hur denna bestämmelse och dessa rekvisit kommer att tillämpas i praktiken. Hur ska otillbörlighetsrekvisitet tolkas och när kan en

anställd anses ha haft uppsåt? Enligt utredningen kan endast en invändning från gärningsmannen om att avsikten med handlandet var något annat än att gynna eller missgynna någon inte i sig vara tillräcklig för att utesluta uppsåt. Utredningen konstaterar kort att det i de flesta fall som en lagstridig handling begås uppsåtligt, bör det utifrån omständigheterna vara möjligt att visa om syftet varit att otillbörligen gynna eller missgynna någon. Detta tycker inte vi är tillräckligt tydligt. Vi ser en risk för att oklarheterna kring tillämpningen av denna bestämmelse således inte bara kan komma att skapa oro och stress hos de anställda med längre handläggningstider som följd, utan också bli processdrivande och bidra till en osäker rättstillämpning.

Utredningen förtydligar avslutningsvis i detta kapitel att det i deras analys av behovet av en reform inte har framkommit något som motiverar ett straffbeläggande av oaktsamma gärningar. Fackförbundet ST delar denna bedömning, särskilt mot bakgrund av att oaktsamma gärningar vid myndighetsutövning redan är straffbelagda genom bestämmelsen om tjänstefel i 20 kap. 1 § brottsbalken. Utredningen förtydligar även att det för straffansvar krävs att samtliga gärningsmoment är täckta av gärningsmannens uppsåt och att det antingen kan vara avsiktssuppsåt, insiktssuppsåt eller likgiltighetsuppsåt. Även om vi välkomnar krav på uppsåt som ett försök att avgränsa bestämmelsen så visar kraven på olika typer av uppsåt för olika rekvisit i bestämmelsen på komplexiteten i bestämmelsen och svårigheten för oss som fackförbund att förklara omfattningen och tillämpningen av bestämmelsen och hur den ska fungera i praktiken för våra medlemmar.

Förhållandet till andra straffbestämmelser (6.7.4)

Utredningens förslag: Subsidiaritetsregeln i bestämmelsen om tjänstefel ska behållas men justeras så att tjänstefel endast är subsidiärt till andra brott som har en straffskala som är densamma som eller strängare än tjänstefel. Det ska anges att i bestämmelsen om missbruk av offentlig ställning att brottet ska vara subsidiärt till tjänstefel. I förhållande till andra brott än tjänstefel får allmänna principer om brottslighetskonkurrens tillämpas.

Fackförbundet ST ställer sig negativt till utredningens förslag. Subsidiaritetsregler syftar till att undvika dubbelbestraffning och säkerställa att det mest specifika brottet tillämpas. Brottet tjänstefel är en bred bestämmelse som täcker många olika typer av felaktigheter vid myndighetsutövning. Det finns därför goda skäl till varför det är subsidiärt till andra brott. För det fall tjänstefelsbestämmelsen skulle användas framför andra mer specifika brott finns det en risk att de specifika brottens skyddsintressen urholkas. Samma skäl talar för att även det nya brottet missbruk av offentlig ställning bör vara subsidiärt till andra brott och inte endast till tjänstefel. Det nya brottet har ett brett tillämpningsområde och täcker många olika typer av felaktigheter som dessutom inte behöver ske vid myndighetsutövning. Om det inte görs subsidiärt till andra brott finns det en stor risk för dubbelbestraffning och att skyddsintressena för andra brott urholkas. Därtill vore det fördelaktigt att harmonisera subsidiaritetsregeln för det nya brottet med subsidiaritetsregeln för tjänstefel för att skapa en mer enhetlig och konsekvent rättsordning. En bredare subsidiaritetsregel skulle bidra till en mer rättssäker och förutsägbar rättsordning.

Åtalsanmälan och förhållandet till arbetsrätten (6.7.5)

Utredningens förslag: Skyldigheten att åtalsanmäla i lagen om offentlig anställning ska omfatta även brotten missbruk av offentlig ställning och grovt missbruk av offentlig ställning.

Fackförbundet ST anser att utredningens förslag väcker ytterligare farhågor kring utformningen av och tillämpningen av de nya brotten. De nya brotten missbruk av offentlig ställning och grovt missbruk av offentlig ställning har vissa likheter med de brott som redan omfattas av skyldigheten att åtalsanmäla. Eftersom ett av huvudsyftena med skyldigheten att åtalsanmäla är att upprätthålla allmänhetens förtroende för myndigheterna talar det för att skyldigheten att åtalsanmäla ska omfatta även dessa brott. Det skulle också bidra till en viss enhetlighet i rättsordningen. Samtidigt kan vi se att de nya brotten både har ett brett tillämpningsområde och är utformade på ett komplicerat sätt. En utvidgning av åtalsanmälningsskyldigheten skulle därför kunna leda till osäkerhet hos arbetsgivaren om var gränsen för skyldigheten att åtalsanmäla går. Risken är att arbetsgivare kommer att åtalsanmäla i större utsträckning än nödvändigt istället för att vända sig till personalansvarsnämnderna, vilket inte bara drabbar de enskilda arbetstagarna utan också belastar rättsväsendet i onödan. Dagens ordning med personalansvarsnämnder är i huvudsak välfungerande.

Straffskalor, gradindelning och kvalifikationsgrunder (6.7.7)

Kvalifikationsgrunder för grovt missbruk av offentlig ställning

Utredningens förslag: Vid bedömningen av om ett brott är grovt ska särskilt beaktas 1) om gärningen innefattat missbruk av särskilt ansvarsfull ställning eller annars har begåtts inom ramen för särskilt samhällsviktig verksamhet, 2) om värdet av förmånen har varit betydande eller gärningen har eller kunde ha medfört betydande vinning eller avsevärd skada, 3) om gärningen har ingått i en brottslighet som utövats i organiserad form eller annars systematiskt, eller 4) om gärningen annars varit av särskilt farlig art.

Fackförbundet ST avstyrker den del av förslaget som innebär att man vid bedömningen om ett brott är grovt även ska beakta risken för avsevärd skada eller betydande vinning. Fackförbundet ST kan inte se något övertygande skäl för detta och kan inte heller se att utredningen själv motiverar det närmare. Med tanke på de statliga tjänstemännens roll och arbetsuppgifter är det ofrånkomligt att deras beslut och åtgärder kan medföra en risk för skada eller vinning. Att bedöma ett eventuellt brott som grovt för att endast en risk förelegat är därför problematiskt. I verksamheter präglade av komplexitet och bristande resurser bör straffansvaret bygga på konkreta och inträffade omständigheter och inte på antaganden av vad som hade kunnat hända. Se även vårt resonemang om kvalifikationsgrunderna för grovt tjänstefel i avsnittet nedan.

Utredningens förslag: Minimistraflet för grovt tjänstefel ska höjas till fängelse i två år. Den befintliga kvalifikationsgrunden för grovt brott, som tar sikte på om gärningen har medfört allvarligt förfång eller otillbörlig förmån, ska ersättas med att det vid bedömningen särskilt ska beaktas om gärningen har eller kunde ha medfört avsevärd skada eller en betydande otillbörlig förmån för någon. Maximistraflet för tjänstefel av normalgraden ska höjas till fängelse tre år.

Fackförbundet ST avstyrker samtliga förslag.

Vi delar utredningens uppfattning att straffskalorna bör spegla brottets allvar såväl vid grovt tjänstefel som vid normalgraden. Detta är av stor betydelse då felaktig myndighetsutövning kan leda till skada för både enskilda individer och det allmänna.

När det gäller höjningen av straffskalorna för grovt tjänstefel har utredningen emellertid inte presenterat några konkreta skäl till varför nuvarande straffskalor inte skulle motsvara brottets allvar. Det saknas såväl empiriska underlag som statistiska belägg eller exempel från rättspraxis som skulle kunna visa att dagens straffnivåer inte är ändamålsenliga. Bedömning bygger enligt vår mening enbart på ett normativt ställningstagande där utredningen enbart konstaterar att så är fallet. Denna brist på underbyggnad är problematisk.

Utredningen föreslår även en höjning av maximistraflet för tjänstefel av normalgraden. Inte heller i detta fall redovisas några tydliga skäl till varför en sådan förändring skulle vara nödvändig. Förslaget motiveras i stället med att brottet tjänstefel inte bör ha en lägre straffskala än den föreslagna nya bestämmelsen missbruk av offentlig ställning vars straffskala i huvudsak utformas i överensstämmelse med den som gäller för mutbrott. Det är inte en tillräcklig god motivering, särskilt eftersom mutbrott och brottet missbruk av offentlig ställning till skillnad från tjänstefelsbrottet båda två är så kallade uppsåtliga brott där man inte kan dömas till ansvar vid oaktsamhet.

Slutligen föreslår utredningen en utvidgning av kvalifikationsgrunderna för grovt tjänstefel så att det vid bedömningen särskilt ska beaktas om gärningen har eller kunde ha medfört avsevärd skada eller en betydande otillbörlig förmån för någon. Detta är problematiskt av två grundläggande skäl. För det första ligger det i tjänstemannarollens och myndighetsutövningens ”natur” att beslut ofta leder till eller riskerar att leda till skada eller förmån för någon part. En sådan formulering riskerar därmed att omfatta en mycket stor del av de beslut som fattas inom myndighetsutövningen och skulle därmed kunna kvalificera många felbedömningar som grovt tjänstefel. För det andra är det problematiskt att en domstol med begränsad insyn i myndigheternas verksamhet ska behöva göra bedömningar av vilka hypotetiska konsekvenser ett felaktigt beslut hade kunnat medföra. Det är mer rättssäkert att ansvar bedöms utifrån de faktiska följder som uppstått snarare än utifrån tänkbara eller möjliga konsekvenser.

Utredningens förslag: Det ska fortsatt finnas ett undantag från straffansvar för ringa brott. För att öka förutsägbarheten och bidra till en mer enhetlig rättstillämpning ska det förtydligas i lagtexten vilka omständigheter som ska beaktas vid bedömningen av om en gärning är att anse som ringa.

Fackförbundet ST ställer sig positivt till att undantaget från straffansvar för ringa brott ska finnas kvar men ställer sig frågande till innebörden av det utredningen menar är förtydliganden.

Det är av vikt att åklagare har en ventil för att inte åtala för brott som framstår som bagatellartade och att domstolarna har en möjlighet att ogilla åtal om ett visst handlande framstår som försvarligt och ursäktligt. De statliga tjänstemännen har idag ett omfattande arbete att utföra för det allmänna. Arbetsbelastningen är hög och resurserna är ofta inte tillräckliga. I detta läge skulle det framstå som icke väl avvägt om undantag från straffansvar för ringa brott togs bort. Det skulle också kunna sägas vara kontraproduktivt, då rädslan för att göra även bagatellartade fel skulle bidra till att förlänga handläggningstiderna och på så sätt skapa en ännu större arbetsbelastning. Därtill skulle ett borttagande av undantaget från straffansvar för ringa brott innebära att rättsväsendet behöver lägga både tid och resurser åt att utreda ett stort antal anmälningar om påstådda brott av ringa karaktär. Det går inte att utesluta att en stor del av dessa skulle sakna grund.

Utredningen menar att det är av stor betydelse att det tydliggörs vad som ska bedömas som ett straffbart tjänstefel. Även om detta är ett vällovligt syfte så befarar vi att det utredningen föreslår som förtydliganden, i realiteten blir en skärpning som kan leda till att färre brott bedöms som ringa jämfört med dagens innebörd av begreppet. Till exempel menar utredningen att en pressad arbetssituation inte ensamt kan vara grund för att undgå straffansvar. Vi menar att en ordning som i mindre grad beaktar en pressad arbetssituation riskerar att utvidga straffansvaret på ett sätt som inte står i proportion till felets allvar.

I detta avsnitt vill vi även uppmärksamma att utredningens förslag på utformning av det nya brottet missbruk av offentlig ställning saknar ett undantag från straffansvar för ringa brott. Det anser Fackförbundet ST är högst beklagligt.

Kap. 8 Konsekvenser

Fackförbundet ST anser att utredningen presenterar en alltför begränsad analys av konsekvenserna av de föreslagna ändringarna i bestämmelsen om tjänstefel.

För det första saknas en analys av hur de föreslagna bestämmelserna kommer att påverka dagens ordning. I nuläget kan ansvar utkrävas straffrättsligt, arbetsrättsligt, offentlighetsrättsligt och skadeståndsrättsligt. Dessa delar fyller olika funktioner men utgör tillsammans ett system där förändringar inom en del påverkar de andra.

Om exempelvis en viss del ges en mer framträdande roll finns det en risk att de andra delarna inte längre tillämpas på samma sätt. Det är därför beklagligt att utredningen inte analyserar dessa konsekvenser då vi menar att balansen mellan delarna i systemet bidrar till dess effektivitet.

Vi menar vidare att utredningen inte i tillräcklig utsträckning beaktar vilka förvaltningsmässiga konsekvenser förslagen kan få. En alltför vid och otydlig lagstiftning, där det finns en risk att fler fall av ringa tjänstefel omfattas av straffansvar, kan leda till ökad självgranskning, försiktighet och osäkerhet bland tjänstemän. Detta menar vi kan resultera i exempelvis långsammare handläggningstider vilket i slutändan drabbar medborgarna. Det är viktigt att komma ihåg att svensk förvaltning i stort är välfungerande och har ett högt förtroende.

Ett av de vanligast förekommande argumenten för skärpt straffansvar och införandet av en ny bestämmelse är att detta skulle stärka allmänhetens förtroende för det offentliga. Utredningen menar dessutom att en sådan ordning på sikt skulle kunna bidra till att stärka statens kompetensförsörjning. Vi menar att detta är en felaktig utgångspunkt eftersom det bygger på ett antagande om att antalet dömda för tjänstefel står i direkt samband med förtroendet för det offentliga. Straffrättsligt ansvar aktualiseras först när skadan redan har inträffat för den enskilde eller för det allmänna. I det skedet har förtroendeskadan redan uppstått. En mer ändamålsenlig väg för att värna förtroendet är att stärka de förebyggande strukturerna i förvaltningen, såsom tydliga rutiner, fungerande rapporteringssystem och en förvaltningskultur som främjar öppenhet och rättssäkerhet. Tyngdpunkten bör därför ligga på att skapa en förvaltning som har förutsättningar att göra rätt, snarare än en förvaltning där fokus ligger på att straffa enskilda när felet redan har uppstått.

Fackförbundet ST har återkommande visat i sina arbetsmiljöundersökningar att det finns betydande brister i de statligt anställdas förutsättningar. Mot den bakgrunden menar vi att en utveckling mot ökat individualiserat ansvarsutkrävande i stället för att åtgärda strukturella problem och systemfel, riskerar att på sikt driva bort kompetent personal från staten och därmed också försämra allmänhetens förtroende för det offentliga.

Märta Lindberg

Förbundsjurist, Fackförbundet ST

Shervin Vahedi,

Utredare, Fackförbundet ST

Tomas Oskarsson

Förbundssekreterare, Fackförbundet ST